

«Οι βίαιοι πατεράδες έχουν ένα προσόν, δεν σε αποκοιμίζουν με χάδια και με γλύκες», γράφει ο Πασκάλ Μπρυκνέρ.

Το ασήκωτο βάρος του πατέρα

Στο πιο προσωπικό βιβλίο του Πασκάλ Μπρυκνέρ, το δοκίμιο συναντάει την αυτοβιογραφία

ΠΑΣΚΑΛ ΜΠΡΥΚΝΕΡ

Ένας καλός γιος
 μτφρ.: Γιάννης Στρίγκος
 εκδ. Πατάκης, σελ. 245

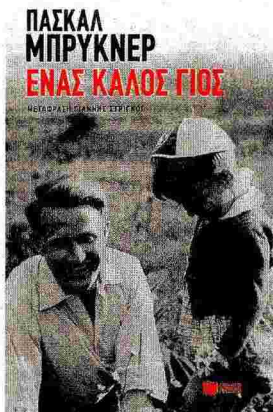
Του **ΝΙΚΟΥ ΔΑΒΒΕΤΑ**

Το τελευταίο βιβλίο του Πασκάλ Μπρυκνέρ «Ένας καλός γιος» θα μπορούσε να χαρακτηριστεί υβριδικό, αφού προέκυψε από τη σύνθεση δύο διαφορετικών λογοτεχνικών ειδών, του δοκιμίου και της αυτοβιογραφίας. Αν σε αυτό το σύνθετο κείμενο προσθέσουμε και τη μυθοπλαστική ευχέρεια του δημιουργού του, έχουμε να κάνουμε με ένα ευφάνταστο έργο, που έλκει όμως εμφανώς την καταγωγή του από την εμβληματική κατάθεση «Οι λέξεις», του μέντορά του Ζαν Πωλ Σαρτρ.

«Οι λέξεις» (1964) αποτελούν κατά κάποιον τρόπο έναν οδηγό δοκιμαχίας χρήσης των βιογραφικών στοιχείων, αφού ο Σαρτρ πάλεψε ν' αποτυπώσει τον εαυτό του και την εκκίνηση της φιλοσοφικής του σκέψης, υπό το πρίσμα του απάντα γονέα-προτύπου. Για τον Σαρτρ,

ο πρόωρος θάνατος του πατέρα του ήταν το μεγάλο γεγονός της ζωής του, αυτό που του χάρισε την ελευθερία, τον «απάλλαξε» από το υπερεγώ, τον ώθησε στην ανάγνωση και στη γραφή. Όπως χαρακτηριστικά σημειώνει: «Αν ζούσε, ο πατέρας μου θα είχε πέσει πάνω μου φαρδύς-πλατύς και θα με είχε συνθλίψει. Για καλή μου τύχη πέθανε πολύ νέος!»

Ο Πασκάλ Μπρυκνέρ δεν έχει αυτή την τύχη. Ο πατέρας του, ένας εξαιρετικά βίαιος γονιός, φανατικός αντισημίτης και φιλοναζιστής, όχι μονάχα θα μακρομερεύσει, αλλά θα έχει και το σθένος να υπερασπίζεται τις ιδεοληψίες του μέχρι τα βαθιά του γεράματα, καθιστώντας κάθε επαφή μαζί του ιδιαίτερα τραυματική. Όμως αυτή η φιγούρα του πατέρα-αφέντη θα σπρώξει τον νεαρό Πασκάλ στον κόσμο των βιβλίων, όπου θα βρει ασφαλές καταφύγιο, δίχως τις αυταπάτες των συνομιλικών του, που έτχχαν «καλύτερης» ανατροφής. «Οι βίαιοι πατεράδες – γράφει – έχουν ένα προσόν, δεν σε απο-

Ο μικρός Πασκάλ με τον πατέρα του.

Αυτή η φιγούρα του πατέρα-αφέντη θα σπρώξει τον νεαρό Πασκάλ στον κόσμο των βιβλίων, όπου θα βρει ασφαλές καταφύγιο.

κοιμίζουν με χάδια και με γλύκες. Ο δικός μου πατέρας μου μετέδωσε την αγριάδα του και του είμαι ευγνώμων γι' αυτό».

Στο δεύτερο μέρος του βιβλίου, και με τον ενδεικτικό τίτλο «Η μεγάλη απόδραση», ο συγγραφέας μάς εξομολογείται την πρωική έξοδό του από τη βαριά σκιά της πατρικής εξουσίας και την ανακάλυψη ενός «καινούργιου γενναίου κόσμου», που στα τέλη της δεκαετίας του '60 φάνταζε πιθανή πραγματικότητα μέσα στους κόλπους των νεολαιίστικων κινήσεων και υπό την επήρεια των συνθημάτων του Γαλλικού Μάη (1968).

Απελευθερωμένος προσωρινά από τα οικογενειακά δεσμά, ο νεαρός Πασκάλ θα δημιουργήσει τους δικούς του προγόνους, διαλεγμένους από το πάνθεον της λογοτεχνίας. Κάποιοι σύγχρονοι διανοητές, που θα συναναστραφεί στα πρώτα του βήματα, θα γίνουν αργότερα οι θετοί πατεράδες του, αυτοί που θα τον σπρώξουν και θα τον υποστηρίξουν, περισσότερο και από τον βιολογικό του πατέρα, για να ει-

σέλθει «στων ιδεών την πόλη». Ο Ρεμόν Μπλοκ, ο Ρολάν Μπαρτ, ο Ζαν Πωλ Σαρτρ θα είναι μερικοί μόνο από τους «Μεγάλους Αφηνιστές», όπως θα τους βαφτίσει.

Δυστυχώς ή ευτυχώς, η πατρική φιγούρα θα επανακάμψει, το ίδιο ανυπόφορη όπως και πριν, όταν ο Πασκάλ Μπρυκνέρ, ως ώριμος και επιτυχημένος πια συγγραφέας, θα προσπαθήσει να θέσει σε νέα βάση τη σχέση τους, με αφορμή την απώλεια της φιλάσθενης μητέρας του. «Μπορείς να με μισεις όσο θέλεις, η εκδίκησή μου είναι πως μου μοιάζεις», του επισημαίνει ο πατέρας του, ύστερα από μία ακόμη σφοδρή σύγκρουση, και αυτή η σημαδιακή φράση θα είναι μονάχα η αρχή ενός οδοιπορικού αυτογνωσίας που θα οδηγήσει τον Μπρυκνέρ στο παρόν βιβλίο. Στο τέλος θα ομολογήσει με μια ελαφρώς ειρωνική διάθεση: «Ο πατέρας μου... έκανε να σκέφτομαι καλύτερα, σκεπτόμενος εναντίον του. Είμαι η ήττά του, αυτό είναι το καλύτερο δώρο που μου έκανε».